

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

9. SINIF

4. ÜNİTE «GENÇLİK VE DEĞERLER»

Değerler ve Değerlerin Kaynağı
Gençlerin Kişilik Gelişiminde Değerlerin
Yeri ve Önemi

Neler Öğrendik HATIRLAYALIM...?

Bakara Suresi 177. Ayet

- Birr kavramı

Ünite Değerlendirmesi

Sizce bir milleti diğer milletlerden ayıran özellikler nelerdir?

Değerler ve Değerlerin Kaynağı

Değer: Bir milletin sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel alanlardaki maddi ve manevi öğelerin bütünüdür.

Maddi Değerler: Bir toplumun kültürel, tarihî ve bilimsel ürünlerini içerir. Bir topluma ait binalar, giysiler, araç-gereçler bu tür değerlere örnektir.

Manevi değerler: Bir toplumun gelenek, örf, adet ve inançları; duygu, düşünce ve davranışlarıdır.

- Kültürümüzün bazı öğeleri hem maddi hem de manevi değerleri bünyesinde barındırır.
- Örneğin; tarihî camiler mimari eser olarak maddi, dinî bir yapı olarak manevi değer taşımaktadır.

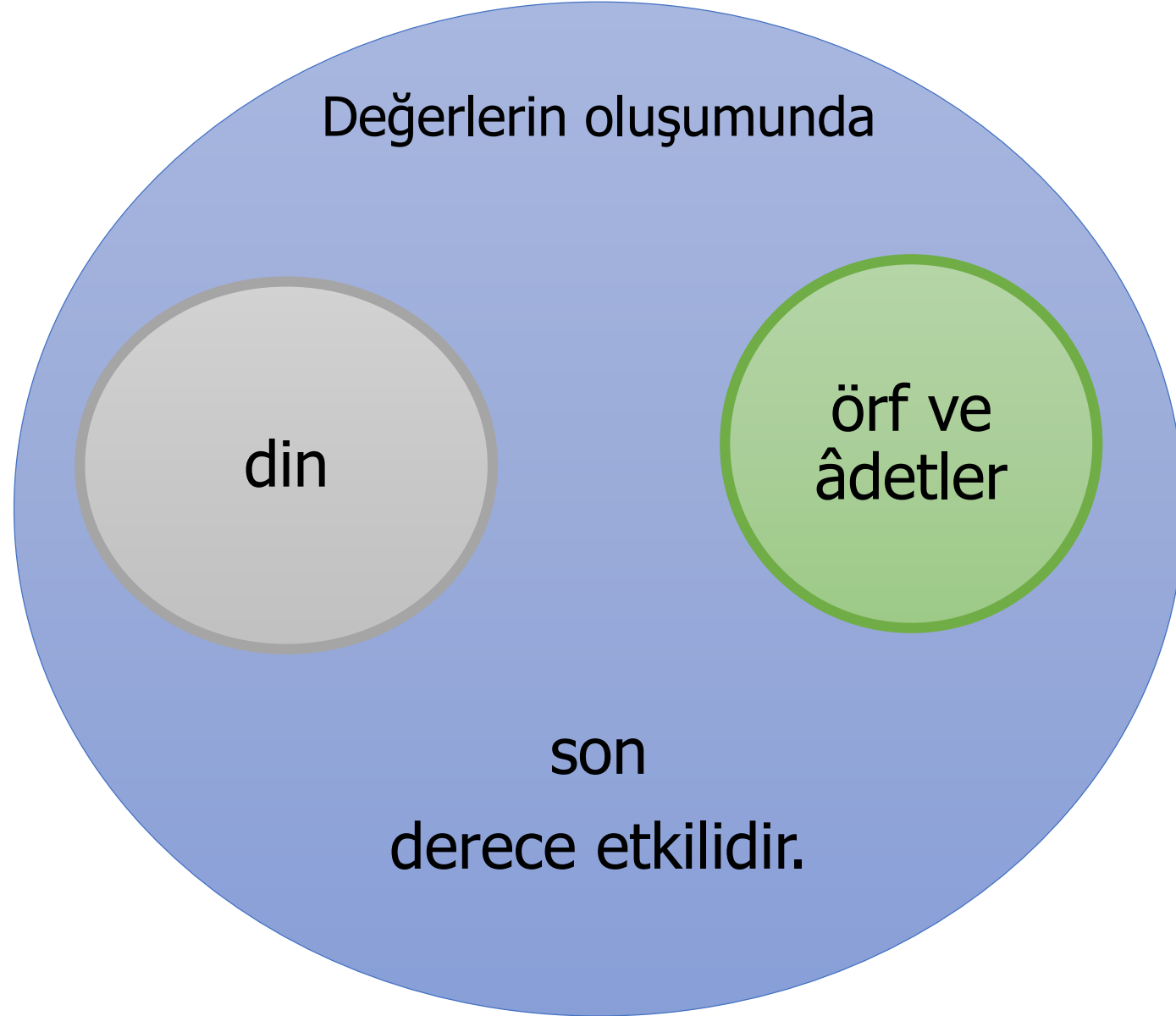

- Değerler, konusuna göre; ahlaki, dinî, sanatsal değerler olarak da sınıflandırılabilir.
- Bir duygu, düşünce ve davranış; ahlaki, sanatsal ve dinî açıdan farklı kavramlarla ifade edilir.
- **Değerler ahlaki açıdan iyi ve kötü, sanatsal açıdan güzel ve çirkin, dinî açıdan helal ve haram kavramlarıyla tanımlanır.**

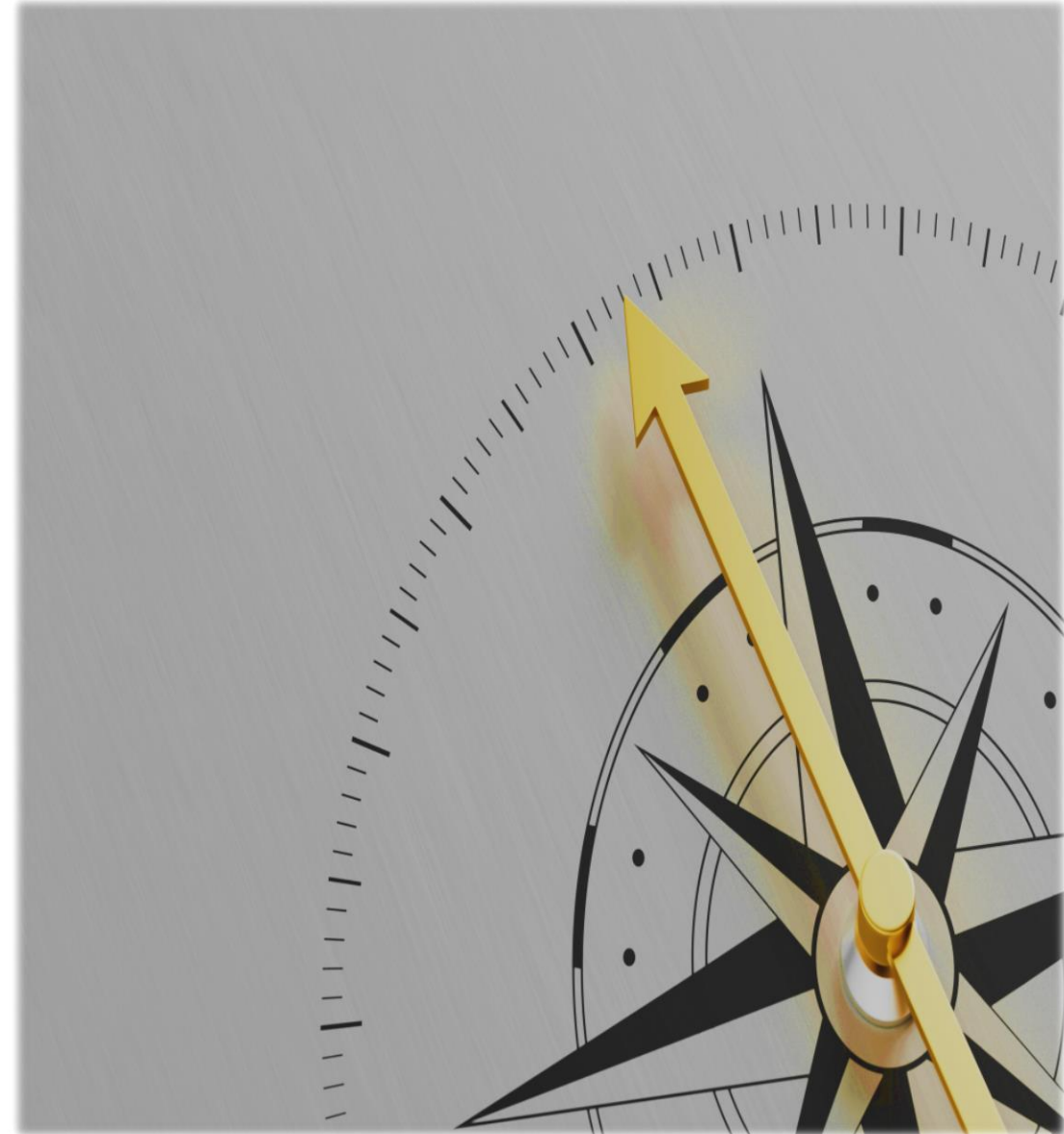
- İnsan; bir aile, toplum, kültür ve tarihin içine doğar. Her toplumun kendine özgü gelenek, görenek, dil, kültür, felsefe ve sanat anlayışı vardır.
- Birey, doğup büyüdüğü toplumun dinî, ahlaki ve hukuki değerlerinden etkilenir ve kişiliği bu değerlere göre şekillenir.

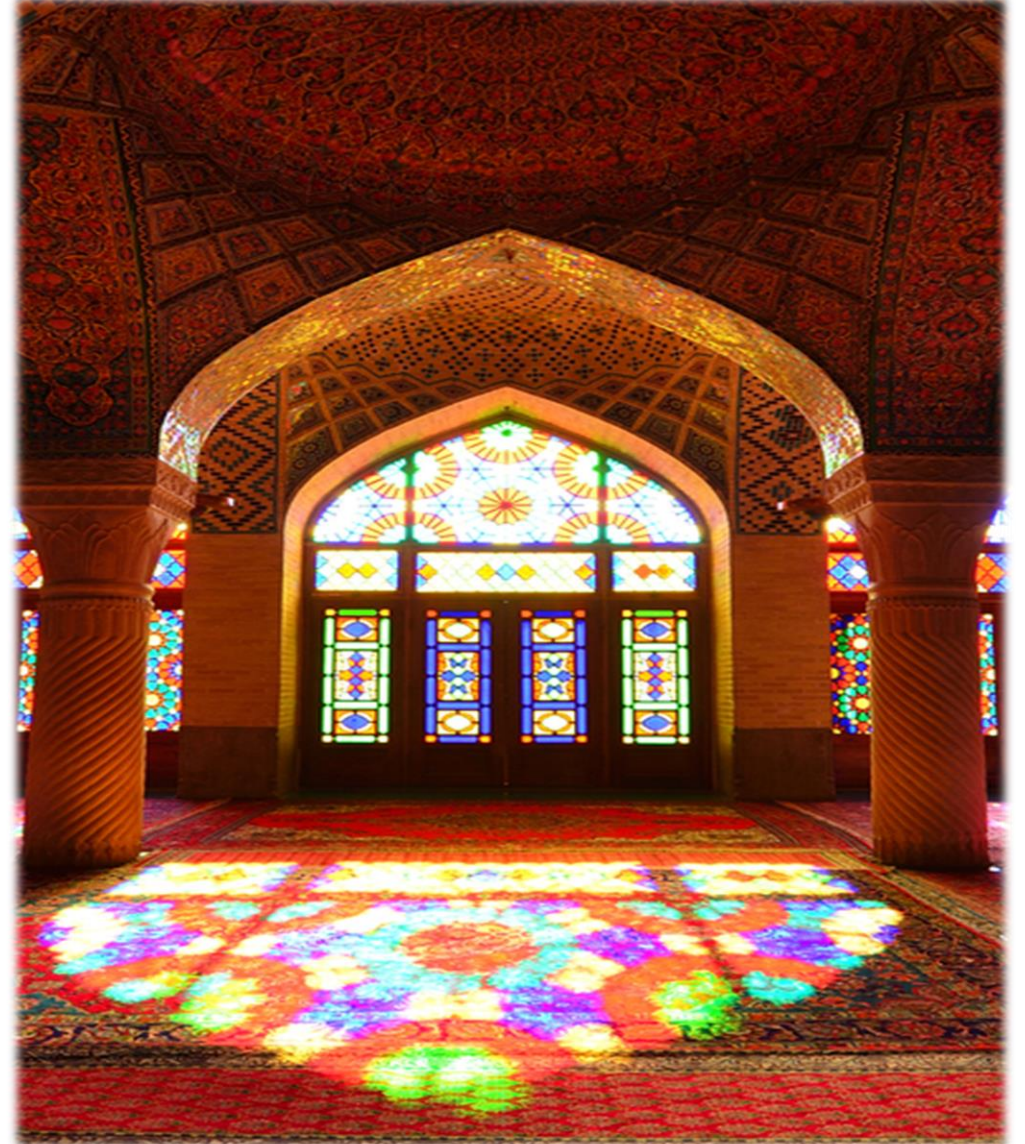

Değerlerin Oluşumunda Dinin Etkisi:

- Din, ahlak, örf, adet, gelenek ve hukuk toplum düzenini sağlamada belirleyici olan unsurlardır.
- Din, ortaya koyduğu ölçülerle insanlar arası ilişkileri düzenler.
- Din, bireyin ve toplumun değer yargılarını da şekillendirir.

- Kültür; dil, tarih, gelenek, ahlak, sanat ve edebiyat gibi öğeleri barındırır.
- Din de bir toplumun kültürünün oluşmasına etki eden; toplumsal kabulleri, alışkanlıkları, ahlaki ve değerleri belirleyen öğelerin başında gelir.

- Dinî ilkeleri benimseyen bir kişi; adalet, akrabaya yardım etmek, misafire ikramda bulunmak, dürüstlük ve yardımseverlik gibi değerlere hayatında yer verir.
- Din, kişinin düşünce dünyasına ve pratik hayatına anlam ve değer katar.
- Din; dürüstlük, sorumluluk, adalet gibi ahlaki değerleri öğütleyerek insanı iyiliğe yöneltir.
- İyi insanın sahip olduğu değerlerde dinin etkisi açıkça görülür.

Değerlerin Oluşumunda Örf ve Âdetlerin Etkisi:

- Örf;** bir toplumda uygulanagelen ve nesilden nesile aktarım yoluyla devredilen değer ve davranışlardır.
- Âdet** ise; bir önceki nesilden görüldüğü şekliyle tekrarlanan toplumsal alışkanlıklardır.
- Örf ve âdetler bir toplumun duygu, düşünce, tutum ve davranışlarını belirleyen **yazısız** kural ve uygulamalardır.

- Tarihî süreç içerisinde oluşan örf ve adetlerin ortaya çıkmasında pek çok faktör etkilidir.
- Din, örf ve adetlerin oluşmasında en önemli faktördür. Bu nedenle kültürümüzdeki birçok uygulama dinden etkilenmiştir.
- Ad koyma, sünnet, mevlit, cenaze, nişan ve evlilik merasimleri ile bayram, taziye ve hasta ziyaretleri gibi uygulamalar kültürümüzün bir ögesi olmakla beraber kaynağını büyük ölçüde dinden almaktadır.

- Örf ve âdetler toplumu bir arada tutan unsurlardandır. Din de bu beraberliği pekiştirir.
- İslam dini, dinin esaslarına aykırı olmamak şartıyla kültürümüzün bir parçası olan örf ve âdetleri benimseyip yaşatmak konusunda kişiyi serbest bırakır.
- Bununla birlikte kan davası gütmek, başlık parası istemek, türbeye adak adamak, dileğinin gerçekleşmesi için ağaç vb. nesnelere çaput bağlamak gibi batıl inanış ve uygulamalar dinin reddettiği uygulamalardır.

Sizce insanların kişilik gelişimine etki eden faktörler nelerdir?

Gençlerin Kişilik Gelişiminde Değerlerin Yeri ve Önemi

- **Kişilik;** bireyin inanç, tutum, değer, mizaç, duygu gibi yönleriyle fiziksel, ruhsal ve duygusal özelliklerini içine alan geniş bir kavramdır.
- Kişilikle ilişkili olarak **karakter** ve **mizaç** kavramları da kullanılır.

- **Mizaç**, bireyin duygu ve davranış boyutlarını ifade eden bir kavramdır.
- Bir durum karşısında hissettiğimiz duygu, duygunun ortaya çıkma süresi ve duygu durumumuzun sürekliliği mizacımız hakkında önemli ipuçları içerir.
- **Karakter** ise insanın içinde bulunduğu toplumun ahlak anlayışı ve değerler sistemine uygun bir davranış tarzını benimsemesine denir.

- Örneğin Hz. Ebu Bekir (r.a.), Hz. Ömer (r.a.), Hz. Osman (r.a.) ve Hz. Ali (r.a.) farklı mizaçlara sahip olsalar da yetiştikleri çevre ve edindikleri ahlak bakımından benzer karakterlere sahiptir.
- Kişiliğin bir parçası olan karakter, bireyin sosyal normlara uyumunu ifade ettiğinden, topluma yön veren değerler kişilik gelişimini etkiler.

- İnsan, hayatını anlamlandırılan değerlerle ilk olarak ailede karşılaşır.
- Çocukların ilk öğrenmeleri ailedeki büyükleri taklit ederek gerçekleşir.
- Anne baba sahip oldukları değerleri çocuklarına davranışlarıyla aktarır.
- İslam anne ve babaya çocuklarına ahlaki değerleri kazandırma sorumluluğu yükler.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

•“Hiçbir baba, evladına güzel terbiyeden daha üstün bir hediye vermemiştir.”

(Tirmizî, Birr, 33.)

- Gençlerin kişilik gelişiminde ailenin yanında çevrenin etkisi de önemlidir.
- Gençlik döneminde eğitim kurumları, iletişim araçları, arkadaşlık ilişkileri değerlerin kazanılması açısından belirleyici bir role sahiptir.
- Toplumların geleceği olan gençlerin iyi yetiştirilmesi eğitim kurumlarının temel görevidir.

- Teknolojinin gelişmesiyle iletişim araçları çeşitlenerek yaygınlaşmıştır.
- Bu araçların bilinçli kullanılması gerekir. Aksi halde kişilik gelişimi açısından olumsuz sonuçlarla karşılaşılabilir.
- Son zamanlarda çokça gündeme gelen teknoloji bağımlılığı ciddi sorunlara neden olmaktadır.

- Gençlik döneminde arkadaşlık bağları oldukça güçlüdür.
- Gençlerin kişilik gelişiminde arkadaş çevresi ve arkadaşlık ilişkileri önemlidir.
- Gençler birbirlerinden çok etkilenirler. Dolayısıyla arkadaş seçimine dikkat edilmesi gerekir.

- Hz. Peygamber İslam'ı anlatırken en büyük desteği gençlerden almıştır.
- O, gençlerin inançlı, dindar, ahlaklı ve iffetli olarak yetişmesi için çalışmıştır.
- Özgüvenli ve sağlam bir kişilik sahibi olmaları için onlara çeşitli sorumluluklar yüklemiştir.

- Gelecek nesillerin iyi yetişmesini isteyen toplumların temel değerlerine sahip çıkmaları gerekir.
- Değerlerin sadece bilgi düzeyinde kalmayıp hayata aktarıldığı toplumlarda gençler sağlam bir karakter ve kişiliğe sahip olarak yetişirler.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

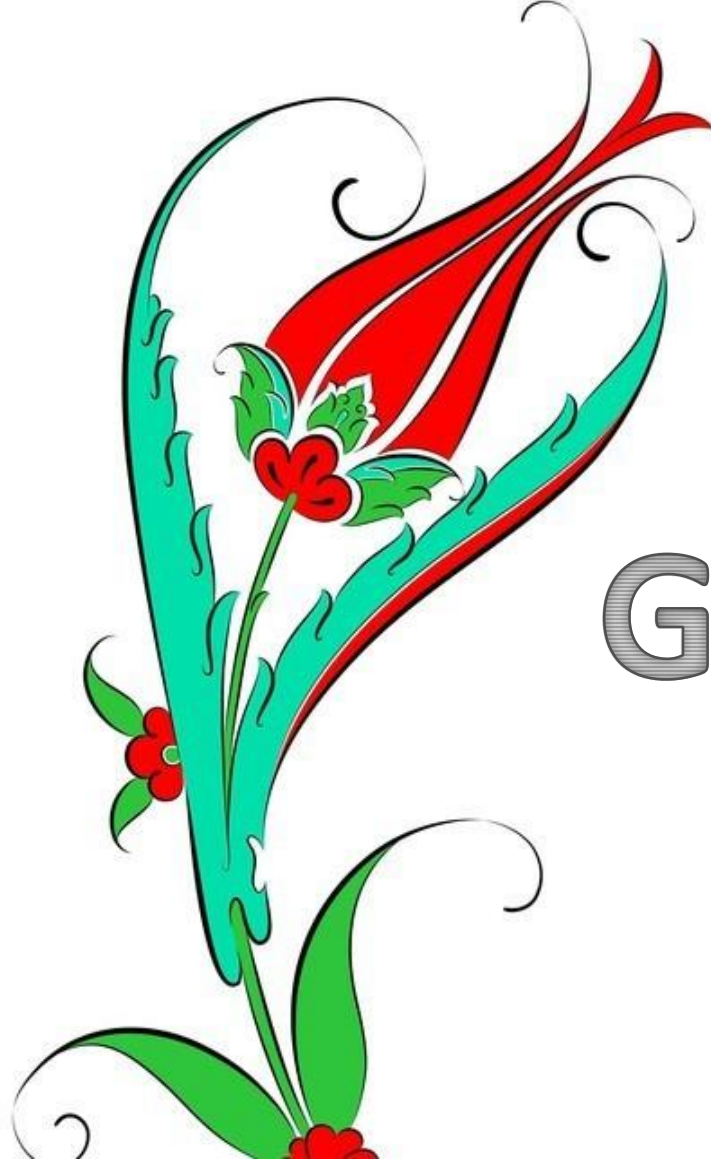
•“Kişi dostunun dini üzeredir. Bu yüzden her biriniz, kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin.”

(Tirmizî, Zühd, 45.)

•“İyi arkadaşla kötü arkadaş misk taşıyan kimse ile körük üfüren kimse gibidir. Misk taşıyan ya sana onu ikram eder yahut sen ondan (miski) satın alırsın ya da ondan güzel bir koku duyarsın. Körük üfüren kimse ise ya elbiseni yakar ya da ondan kötü bir koku duyarsın!”

(Müslim, Birr, 146.)

Din Güzel Ahlâktır...

Hazırlayan: Ramazan AYDIN